

Oponentský posudek na diplomovou práci Petra Škrabaly Zlín ve víru politických změn 1899-1914

Dějiny zkoumané z hlediska velkých státních útvarů, mocných politiků, vládnoucích institucí a rozhodujících událostí nezbytně potřebují korekci v podobě zkoumání toho, jak se projevují na nižších úrovních. Proto je třeba přivítat, že si kolega Petr Škrabala zvolil jako téma své diplomové práce Zlín v období před první světovou válkou. Pro tuto volbu navíc hovořila i skutečnost, že se jedná o období zásadní důležitosti pro moderní vývoj a podobu českých a moravských měst. Ve zlínském případě je oprávněnost tohoto výběru ještě podtržena tím, že po první světové válce se Zlín zažil bouřlivý rozvoj spjatý se jménem Tomáše Bati, přičemž ovšem základy pro tuto proměnu se kladly právě v letech předválečných.

Kromě úvodu, závěru a dalších obligátních částí má práce kol. Škrabaly pět hlavních kapitol. Po snad až příliš stručném vylíčení stavu města na konci 19. století následují kapitoly pojednávající o vývoji města v letech 1899-1908 a 1908-1914 a posléze kapitoly nazvané Významné osobnosti Zlína a nakonec kapitola o jedné z nejvýznamnějších osobností předválečného Zlína, o místním učiteli, později podnikateli a starostovi Františku Štěpánkovi. Práce je postavena především na archivních fondech uložených v SOkA Zlín, v první řadě pochopitelně na fondu Archiv města Zlína. Prvořadou důležitost tohoto zdroje pro práci takového tematického zmaření jistě nelze zpochybnit. Přesto se domnívám, že pramenná základna mohla a měla být širší – jistě by stálo za pokus seznámit se i s prameny „baťovské“ provenience. Chápu, že se autor záměrně věnoval období, v němž Baťa ve Zlíně hrál ve srovnání s lety poválečnými méně významnou roli. Navzdory tomu se však nemohl tomuto jménu a zejména jeho vlivu vyhnout – především v pasážích věnovaných výše zmíněnému Františku Štěpánkovi, kterého pojily s Tomášem Baťou po dlouhou dobu úzké vazby.

Autor se zaměřuje hlavně na politický vývoj Zlína ve sledovaném období. Kromě toho podnikl i krátkou sondu do kulturního života města a pochopitelně se musel zabývat i alespoň nejdůležitějšími oblastmi činnosti místních orgánů. V této souvislosti se jako paradox jeví skutečnost, že zatímco úspěchům zlínského zastupitelstva věnoval autor dvě stránky, neuskutečněným projektům sedm.

Výše uvedené členění kapitol není příliš šťastné, protože celkovou koncepci práce znejasňuje. To, co již bylo uvedeno v kapitolách obecných, se totiž často opakuje v kapitole o Františku Štěpánkovi. Teprve v ní se autor dokázal oprostít od poněkud popisného přístupu a jeho líčení nabývá na plastičnosti a zajímavosti. V souvislosti s tím však vzniká otázka, zda raději neměl psát biografii této nesporně významné osobnosti. K dosažení takto formulovaného cíle by byl

autor jistě mnohem blíž než ke splnění záměru vymezeného jako politické dějiny Zlína v letech 1899-1914. K tomu chybí bližší popis politických stran a uskupení zde působících, charakteristika situace a postavení církví ve městě a také konkrétní informace o tom, kolik měl Zlín v této době obyvatel.

Domnívám se, že autor způsobem v odborné literatuře nemístným vkládá do politického střetu mezi klerikálními a pokrokařskými politickými proudy hodnotící soudy, vůči prvně jmenovaným soustavně negativní, zatímco vůči druhým jmenovaným neustále pozitivní. Navíc autor používá pojmy konzervativní a pokrokový poněkud volně bez toho, aby například vysvětlil, koho vlastně míní velice často opakovaným označením „pokrokaři“. Za téměř jistě nesprávné pokládám tvrzení nacházející se na str. 14, že Masarykovými „protikandidáty byli za lidovou stranu živnostník Josef Povondra z Kroměříže, podporovanými klerikálními kruhy a staročechy“. Autora zde zřejmě zmátl fakt, že lidová strana působící před vznikem československé republiky neměla s lidovou stranou doby pozdější nic společného a profilovala se jako strana antiklerikální.

Tohoto omylu by se zřejmě vyvaroval, pokud by při své práci prostudoval a použil novou a nejnovější literaturu o politických stranách v českých zemích obecně a na Moravě zvláště (Pavel Marek, Jiří Malíř). V seznamu literatury citelně chybí stejně jako literatura o státní správě a samosprávě (Lukáš Fasora, Milan Hlavačka).

Navzdory uvedeným výtkám navrhuji předloženou práci k obhajobě a vzhledem k nim se přikláním k hodnocení velmi dobře.

V Kolíně dne 22. ledna 2007

Mgr. Jan Dobeš